

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ: การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมผ่านความร่วมมือระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวัน

Promotion of human security in education, social, and culture via collaboration
between Chulalongkorn University and communities in Pathoomwan District

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2553 จำนวนเงิน 1,672,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี 6 เดือน ตั้งแต่ พฤศจิกายน 2553 ถึง พฤษภาคม 2555

ชื่อผู้วิจัย: 1) รศ.ดร.อวยพร เรืองตระกูล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 02-218-2578 ต่อ 800, 806 โทรศัพท์มือถือ: 08-1425-4548

2) ผศ.ดร.กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 02-218-2578 ต่อ 810

3) อ.ดร.ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 02-218-2578 ต่อ 828

4) ผศ.สุดประนอม สมันตเวทิน วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย

โทรศัพท์ 0-2256-4091-8 ต่อ 592

5) รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 02-218-2578 ต่อ 802

6) ผศ.ชูพงศ์ ปัญจมะวัต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทรศัพท์ 0-2218-9910

7) ผศ.ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2218-2558 ต่อ 718

8) นางสาวพรภัส การะเกตุ กลุ่มการวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โทรศัพท์ 0-2306-8730

บทคัดย่อ

ความมั่นคงของมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้แก่ประชาชนคนไทยด้วยกระบวนการร่วมมือรวมพลังของชุมชนจะส่งผลให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน และทำให้ชุมชนเข้มแข็ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความมุ่งหวังที่จะบริการประชาชน ดังปณิธานที่ว่า “ เกียรติภูมิจุฬาฯ คือ เกียรติแห่งการรับใช้ประชาชน” ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับชุมชนในเขตปทุมวันในการเสริมสร้างชุมชนในเขตปทุมวันให้มีความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ด้วยการนำแนวคิดของสหรัฐอเมริกาในเรื่องความร่วมมือรวมพลังระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม(university-industry collaboration) มาประยุกต์ใช้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สำรวจความต้องการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน 2) พัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวันในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน และ 3) สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน เพื่อให้ได้รูปแบบฯที่พึงประสงค์ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ คนในชุมชนวัดดวงแข ชุมชนบ้านครัวใต้ ชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม และชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการสำรวจความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน การพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังในการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์ และการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อให้ได้รูปแบบฯที่พึงประสงค์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาทั้งด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ในบริบทของโรงเรียนนั้นต้องการได้รับการพัฒนาด้านการศึกษา โดยเน้นที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ด้านวิชาการที่สูงขึ้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการสอนของครู 2) รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนในเขตปทุมวันมี 1 รูปแบบเป็นรูปแบบกลางที่นำไปทดลองใช้ในชุมชนและโรงเรียน โดยมีโครงการและกิจกรรมแตกต่างกันตามบริบทและความต้องการของชุมชนและโรงเรียน ผลการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯ พบว่า ในภาพรวมความสำเร็จในการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯอยู่ในระดับดี โดยมีชุมชนหลังวัดปทุมวนารามและโรงเรียนปทุมวันมี ความสำเร็จในการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯในระดับดีมาก 3) รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย (ก)เป้าหมาย (ข)วัตถุประสงค์ (ค)หลักการได้แก่ การสนองความต้องการของ

ชุมชน ความชำนาญเฉพาะทางของเครือข่ายจิตอาสา การมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน ความเข้าใจชุมชนและเป็นที่วางใจของชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาที่ยั่งยืน การบูรณาการ และการพึ่งตนเอง (ง) กระบวนการ ได้แก่ สานสัมพันธ์ ค้นหาความต้องการที่แท้จริง กำหนดทิศทาง ประสานความร่วมมือ ดำเนินกิจกรรม ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และ จัดทำฐานข้อมูลชุมชน และ (จ) ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สถาบันอุดมศึกษาควร (ก) กำหนดนโยบายในการพัฒนาชุมชนของสถาบันอุดมศึกษา (ข) จัดตั้งหน่วยงาน/ศูนย์ประสานงานกับชุมชน และ (ค) ให้ทุน/โควตาแก่คนในชุมชนให้เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา 2) **ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ** สถาบันอุดมศึกษาควร (ก) บูรณาการการเรียนการสอนกับการพัฒนาชุมชน (ข) ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ** การนำรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนที่พึงประสงค์ไปใช้ ควรดำเนินการดังนี้ (ก) จัดตั้งหน่วยงานและสรรหาหัวหน้าหน่วยงานที่มีบุคลิกภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน จริงใจ ใจเย็น อดทน ยืดหยุ่น และมีจิตอาสา (ข) พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนและแกนนำของชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (ค) สร้างความตระหนัก ความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้แก่คนในชุมชน และ (ง) ชุมชนที่มีความขัดแย้งกันสูง สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการอย่างใจเย็น ค่อยเป็นค่อยไปในการดำเนินงาน ไม่ควรเร่งรีบ และ 4) **ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป** (ก) ควรจะมีการตรวจสอบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้จะใช้ได้กับชุมชนในชนบทหรือไม่ (ข) ควรจะมีการวิจัยและพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนต่าง ๆ ให้มีศักยภาพ และ (ค) ควรศึกษากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนให้ครูในโรงเรียนเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและการวิจัย เพื่อพัฒนานักเรียนให้พร้อมสู่การเรียนในระดับมหาวิทยาลัย